

کالای فروش رفته، مانده این حساب به مانده واقعی تبدیل می گردد.

۴-۳-۷- ثبت قیمت تمام شده واحدهای تکمیل شده یک مرحله : محصولات مرحله اول پس از

تکمیل به مرحله دوم منتقل می گردد و پس از تکمیل در مرحله دوم به مراحل بعدی و نهایتاً به انبار کالای ساخته شده انتقال می یابد. ثبت مربوط به انتقال محصول از مرحله اول به مرحله دوم به صورت زیر است :

کالای در جریان ساخت مرحله دوم	xxxx
کالای در جریان ساخت مرحله اول	xxxx
ثبت بهای تمام شده محصولات انتقال یافته از مرحله اول به مرحله دوم	

اگر محصولات در مرحله دوم تکمیل شوند، به انبار کالای ساخته شده منتقل می گردند. ثبت حسابداری آن به قرار زیر است:

موجودی کالای ساخته شده	xxxxx
موجودی کالای در جریان ساخت مرحله دوم	xxxxx
ثبت بهای تمام شده کالای ساخته شده در مرحله دوم	

۵-۳-۷- ثبت حسابداری کالاهای فروش رفته : کالاهای ساخته شده در طول دوره مالی به تدریج به

فروش می رسند. به ازاء بهای تمام شده کالای فروش رفته حساب قیمت تمام شده کالای فروش رفته، بدهکار و حساب موجودی کالای ساخته شده، بستانکاری می گردد.

قیمت تمام شده کالای فروش رفته	xxx
موجودی کالای ساخته شده	xxx
ثبت بهای تمام شده کالای فروش رفته	

در پایان دوره مالی حساب قیمت تمام شده کالای فروش رفته با حساب سود و زیان بسته می شود.

۴-۷- گزارش هزینه تولید

پس از تهیه و تنظیم گزارش معادل آحاد تکمیل شده، باید گزارش هزینه تولید تهیه گردد. البته گزارش هزینه تولید با توجه به گزارش معادل آحاد تکمیل شده تهیه خواهد شد.

در سیستم هزینه یابی مرحله ای گزارش هزینه تولید را می توان در پایان هر ماه نیز تهیه نمود. ولی حتماً این گزارش را در پایان دوره مالی باید تهیه نمود.

گزارش هزینه تولید از دو بخش تشکیل شده است، شامل، بخش هزینه های قابل تخصیص و بخش تخصیص هزینه ها. این گزارش را می توان برای هر مرحله به صورت جداگانه و یا برای تمام مراحل در یک گزارش تهیه نمود. گزارش هزینه تولید شامل جمع هزینه های تولید می باشد و برای هر یک از عوامل هزینه (مواد اولیه، دستمزد مستقیم و سربار ساخت) هم قسمت هایی در نظر گرفته می شود.

۱-۴-۷- هزینه های قابل تخصیص : در این قسمت ابتدا، جمع هزینه های مصرف شده در خط تولید مربوط

به هر مرحله درج می گردد و در قسمت مربوط به مواد، دستمزد و سربار نیز هزینه های انجام شده در طول دوره مالی درج

می‌گردد. سپس با استفاده از گزارش معادل آحاد تکمیل شده نتایج این گزارش به گزارش هزینه تولید منتقل می‌گردد.

محاسبه بهای تمام شده یک واحد محصول: پس از انتقال معادل آحاد تکمیل شده، از تقسیم هر هزینه، بر معادل آحاد تکمیل شده نظیر خود، شامل مواد اولیه، کار یا دستمزد مستقیم و سربار ساخت، نرخ هر هزینه برای یک واحد محصول ساخته شده به دست می‌آید. جمع نرخ‌های بدست آمده بهای تمام شده یک واحد محصول خواهد بود.

۲-۴-۲- تخصیص هزینه‌ها: در این بخش از گزارش هزینه تولید، بهای تمام شده محصولات تکمیل شده و انتقال یافته به مرحله بعد یا به انبار کالای ساخته شده و نیز بهای تمام شده موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره با استفاده از گزارش معادل آحاد تکمیل شده محاسبه خواهد شد.

اگر واحد تولیدی یا یک مرحله از تولید دارای ضایعات باشد، در بخش تخصیص هزینه‌ها باید بهای تمام شده ضایعات و نحوه تسهیم آن به محصولات نیز محاسبه گردد.

در مورد ضایعات در همین فصل توضیح داده خواهد شد. در جدول (۷-۱) گزارش هزینه تولید به عنوان نمونه ارائه می‌گردد، این گزارش مربوط به اولین مرحله تولید می‌باشد.

ضمناً در هزینه‌یابی مرحله‌ای مقدماتی، هیچ‌یک از مراحل تولید موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره نخواهند داشت.

جدول ۷-۱

گزارش هزینه تولید مرحله اول

بهای تمام شده یک واحد	هزینه‌های تبدیل	مواد اولیه	جمع هزینه‌های تولید
			هزینه‌های قابل تخصیص:
-	-	-	هزینه موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
**	**	**	هزینه‌های انجام شده طی دوره
**	**	**	جمع هزینه‌های تولید
*	*	*	معادل آحاد تکمیل شده
**	**	**	بهای تمام شده یک واحد تخصیص هزینه‌ها:
x			بهای تمام شده محصولات تکمیل شده
			بهای تمام شده موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره:
		**	مواد اولیه
**	**	*	هزینه‌های تبدیل
		**	جمع هزینه‌های تخصیص یافته

لازم به توضیح است که در گزارش هزینه تولید، همواره جمع هزینه‌های قابل تخصیص با جمع هزینه‌های تخصیص یافته برابر خواهد بود.

اکنون با ارائه یک مثال به توضیح گزارش معادل آحاد تکمیل شده و گزارش هزینه تولید می‌پردازیم:

مثال: شرکت تولیدی مهرکام از سیستم هزینه‌یابی مرحله‌ای برای محاسبه بهای تمام شده محصولات خود استفاده می‌نماید. این شرکت دارای دو مرحله تولیدی (۱ و ۲) می‌باشد. به طوری که محصولات ساخته شده مرحله (۱) به مرحله (۲) انتقال یافته و پس از تکمیل در این مرحله به انبار کالای ساخته شده منتقل می‌گردد.

اطلاعات مربوط به تولید در یک دوره مالی به قرار زیر است:

مواد انتقال یافته به مرحله یک تعداد ۶۰۰۰ واحد جمعاً به مبلغ ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد.

طی دوره مالی تعداد ۵۰۰۰ واحد محصول در مرحله (۱) تکمیل شده و به مرحله (۲) انتقال یافته است.

موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره مرحله (۱) تعداد ۱۰۰۰ واحد می‌باشد که از نظر مواد اولیه ۱۰٪ و

از نظر هزینه‌های تبدیل ۴۰٪ تکمیل می‌باشد.

هزینه‌های تبدیل در مرحله (۱) شامل، دستمزد مستقیم و سربار ساخت جمعاً به مبلغ ۴۳۲,۰۰۰ ریال می‌باشد که

۶۰٪ آن دستمزد مستقیم و ۴۰٪ آن سربار ساخت است.

از تعداد ۵,۰۰۰ واحد محصول انتقال یافته به مرحله (۲) تعداد ۴۵۰۰ واحد محصول ساخته شده و به انبار کالای

ساخته شده منتقل شده است.

موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره مرحله (۲) از نظر مواد انتقالی از مرحله (۱) صد درصد، از نظر مواد

اولیه مرحله دو ۷۰٪ و از نظر هزینه‌های تبدیل مرحله (۲) ۵۰٪ تکمیل می‌باشد.

هزینه‌های انجام شده در مرحله (۲) شامل مواد اولیه مبلغ ۷۷۶,۰۰۰ ریال و هزینه‌های تبدیل مبلغ ۲۸۵,۰۰۰ ریال

می‌باشد. که ۷۰٪ آن دستمزد مستقیم و ۳۰٪ از آن سربار می‌باشد.

در مراحل (۱ و ۲) موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره وجود ندارد.

در مراحل (۱ و ۲) هیچگونه ضایعات وجود ندارد.

مطلوبست:

(۱) تهیه جدول مقداری تولید و معادل آحاد تکمیل شده مرحله (۱)

(۲) تهیه جدول هزینه‌های عوامل تولید و تخصیص هزینه‌های مرحله (۱) و محاسبه بهای تمام شده کالای ساخته

شده و بهای تمام شده موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره این مرحله.

(۳) ثبت کلیه عملیات مربوط به مراحل (۱ و ۲) در دفتر روزنامه

حل مثال :

گزارش هزینه تولید مرحله (۱)

جدول مقدار تولید	مواد اولیه	هزینه‌های تبدیل
الف) جدول مقداری تولید و معادل آحاد تکمیل شده		
۶,۰۰۰		
۶,۰۰۰		
۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰
۱,۰۰۰	$۱,۰۰۰ = ۱/۰۰۰ \times ۴۰\%$	$۴۰۰ = ۱/۰۰۰ \times ۴۰\%$
۶,۰۰۰		
معادل آحاد تکمیل شده		
	<u>۶,۰۰۰</u>	<u>۵,۴۰۰</u>

جمع هزینه‌های تولید	مواد اولیه	هزینه‌های تبدیل	بهای تمام شده یک واحد
-	-	-	-
۱,۶۳۲,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال	۴۳۲,۰۰۰ ریال	
<u>۱,۶۳۲,۰۰۰</u>			
معادل آحاد تکمیل شده			
	۶,۰۰۰ واحد	۵,۴۰۰ واحد	
	<u>۲۰۰ ریال</u>	<u>۸۰ ریال</u>	<u>۲۸۰ ریال</u>
ب) هزینه‌های عوامل تولید			
هزینه‌های موجودی اول دوره			
هزینه‌های دوره مالی جاری			
معادل آحاد تکمیل شده			
بهای تمام شده یک واحد محصول			
ج) نحوه تخصیص هزینه‌ها			
بهای تمام شده کالای ساخته شده			
بهای تمام شده موجودی پایان دوره			
مواد اولیه			
هزینه‌های تبدیل			
۱,۴۰۰,۰۰۰	$۱,۰۰۰ \times ۱۰۰ \times ۲۰۰ =$	۲۰۰,۰۰۰	
	$۱,۰۰۰ \times ۴۰ \times ۸۰ =$	۳۲,۰۰۰	
		<u>۲۳۲,۰۰۰</u>	
<u>۱,۶۳۲,۰۰۰</u>			
جمع هزینه‌های تخصیص یافته			
			$۵/۰۰۰ \times ۲۸۰ =$

گزارش هزینه تولید مرحله (۲)

واحد	مواد انتقالی	مواد اولیه	هزینه‌های تبدیل	
-۰-	-۰-	-۰-	-۰-	الف) جدول مقاداری تولید و معادل آحاد تکمیل شده تعداد موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
<u>۵,۰۰۰</u>				
<u>۵,۰۰۰</u>				
۴,۵۰۰	۴,۵۰۰	۴/۵۰۰	۴,۵۰۰	تعداد محصولات تکمیل شده و انتقال یافته به انبار
۵۰۰	۵۰۰	$۳۵۰ = ۵۰۰ \times ۷۰\%$	$۲۵۰ = ۵۰۰ \times ۵۰\%$	تعداد موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
<u>۵,۰۰۰</u>				
	<u>۵,۰۰۰</u>	<u>۴,۸۵۰</u>	<u>۴,۷۵۰</u>	معادل آحاد تکمیل شده

جمع هزینه‌های تولید (واحد)	مواد انتقالی	مواد اولیه	هزینه‌های تبدیل	بهای تمام شد یک واحد	
-۰-					
<u>۲,۴۶۱,۰۰۰</u>	۱,۴۰۰,۰۰۰	۷۷۶,۰۰۰	۲۸۵,۰۰۰		ب) جدول هزینه‌های عوامل تولید هزینه‌های موجودی اول دوره
<u>۲,۴۶۱,۰۰۰</u>					هزینه‌های دوره مالی جاری
	۵۰۰ واحد	۴,۸۵۰	۴,۷۵۰		معادل آحاد تکمیل شده
	<u>۲۸۰ ریال</u>	<u>۱۶۰ ریال</u>	<u>۶۰</u>	<u>۵۰۰</u>	بهای تمام شده یک واحد
					نحوه تخصیص هزینه‌ها
<u>۲,۲۵۰,۰۰۰</u>				=	بهای تمام شده محصولات تکمیل شده
	۱۴۰,۰۰۰			$۴,۵۰۰ \times ۵۰۰$	بهای تمام شده موجودی پایان دوره
	۵۶,۰۰۰				مواد انتقالی
	۱۵,۰۰۰				مواد اولیه
		$۵۰۰ \times ۲۸۰ =$			هزینه‌های تبدیل
		$۳۵۰ \times ۱۶۰ =$			
		$۲۵۰ \times ۶۰ =$			
<u>۲,۴۶۱,۰۰۰</u>					جمع هزینه‌های تخصیص یافته

ثبت‌های حسابداری مربوط به شرکت تولیدی مهر کام:

۱,۲۰۰,۰۰۰	۱- کالای در جریان ساخت مرحله (۱)
۱,۲۰۰,۰۰۰	کنترل موجودی مواد
	<u>ثبت صدور ۶,۰۰۰ واحد مواد به مرحله (۱)</u>
۴۳۲,۰۰۰	۲- کالای در جریان ساخت مرحله (۱)
۲۵۹,۲۰۰	کنترل هزینه حقوق و دستمزد
۱۷۲,۸۰۰	کنترل سربار مرحله (۱)
	<u>ثبت دستمزد مستقیم و سربار ساخت مرحله (۱)</u>
۱,۴۰۰,۰۰۰	۳- کالای در جریان ساخت مرحله (۲)
۱,۴۰۰,۰۰۰	کالای در جریان ساخت مرحله (۱)
	<u>ثبت بهای تمام شده تعداد ۵۰۰۰ واحد محصول انتقال یافته از مرحله (۱) به مرحله (۲)</u>
۷۷۶,۰۰۰	۴- کالای در جریان ساخت مرحله (۲)
۷۷۶,۰۰۰	کنترل موجودی مواد
	<u>ثبت صدور مواد به مرحله (۲)</u>
۲۸۵,۰۰۰	۵- کالای در جریان ساخت مرحله (۲)
۱۹۹,۵۰۰	کنترل هزینه حقوق و دستمزد
۸۵,۵۰۰	کنترل سربار ساخت مرحله (۲)
	<u>ثبت دستمزد مستقیم و سربار ساخت مرحله (۲)</u>
۲,۲۵۰,۰۰۰	۶- موجودی کالای ساخته شده
۲,۲۵۰,۰۰۰	کالای در جریان ساخت مرحله (۲)
	<u>ثبت بهای تمام شده تعداد ۴,۵۰۰ واحد کالای ساخته شده</u>

۵-۲- ضایعات

دراکثر واحدهای تولیدی قسمتی از مواد اولیه، کالای در جریان ساخت و یا کالای ساخته شده به دلایل مختلف از بین می‌روند و ضایع می‌شوند. به طوری که نمی‌توان آنها را به عنوان محصولی سالم در چرخه تولید محسوب نمود، و از عملیات تولید کنار گذاشته می‌شوند. ضایعات به دو صورت مورد مطالعه قرار می‌گیرد. شامل ضایعات عادی و ضایعات غیر عادی

۵-۲-۱- ضایعات عادی: به ضایعاتی گفته می‌شود که در جریان طبیعی تولید به وجود می‌آیند و در واقع غیر قابل کنترل است، به عبارت دیگر ضایعات عادی لازمه تولید بسیاری از محصولات می‌باشد و بدون ایجاد ضایعات تولید نیز انجام نخواهد شد. به عنوان مثال در تولید لوازم فلزی یا لوازم چوبی قسمتی از فلز یا چوب به دلیل برش از

بین می‌رود که به‌عنوان ضایعات عادی تولید محسوب می‌شود. همچنین درصنایعی که بر اثر تبخیر قسمتی از مواد اولیه در جریان تولید از بین می‌رود، مواد تبخیر شده همان ضایعات عادی است، به بیان دیگر ضایعات عادی ضایعاتی است که حتی قبل از تولید امکان محاسبه و برآورد آن وجود دارد.

بهای تمام شده ضایعات عادی به حساب محصولات ساخته شده و محصولات در جریان ساخت منظور می‌شود.

۲-۵-۲ ضایعات غیرعادی: ضایعاتی است که به دلایل مختلف از جمله عدم مهارت کارگران، فرسودگی

ماشین‌آلات، استفاده از مواد نامرغوب و یا قطع جریان برق به وجود می‌آیند. تعداد یا مقدار ضایعات غیرعادی را نمی‌توان از ابتدای دوره مالی و حتی در جریان تولید محصول پیش‌بینی نمود. البته ضایعات غیرعادی تا حدود زیادی قابل کنترل است. در واقع بهای تمام شده ضایعات غیرعادی برای واحد تولیدی زیان حاصل از این قبیل ضایعات محسوب می‌شود.

۲-۶ واحدهای معیوب و ناقص

عبارت است از: واحدهایی که مانند، ضایعات با استانداردهای تولید منطبق نیستند ولی مانند ضایعات از چرخه تولید خارج نمی‌شوند بلکه می‌توان این قبیل واحدها را با انجام عملیات اضافی تولید و رساندن به حداقل استاندارد تولید قابل فروش نمود. واحدهای معیوب و ناقص هم مانند ضایعات، به واحدهای معیوب عادی و واحدهای معیوب غیرعادی تقسیم می‌شوند.

۲-۷ محاسبه بهای تمام شده ضایعات

همانطور که قبلاً اشاره شد قسمتی از هزینه‌های انجام شده در خط تولید به مصرف ضایعات تولید می‌رسند. به عبارت دیگر هزینه‌های تولید شامل (مواد اولیه، دستمزد مستقیم و سربار ساخت) در هر مرحله از تولید به سه قسمت تقسیم می‌شود.

۱) بخشی از آن به مصرف بهای تمام شده کالای ساخته شده می‌رسد (۲) قسمتی به مصرف بهای تمام شده موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره رسیده (۳) و قسمتی هم صرف ضایعات می‌شود. به بیان دیگر بهای تمام شده ضایعات شامل مواد اولیه، کار مستقیم و سربار ساخت می‌باشد، که باید در گزارش هزینه تولید منظور و محاسبه گردد. برای محاسبه بهای تمام شده محصولات ساخته شده و نیز بهای تمام شده موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره ابتدا گزارش معادل آحاد تکمیل شده تنظیم می‌شود و محاسبه بهای تمام شده براساس گزارش معادل آحاد تکمیل شده انجام می‌شود. بهای تمام شده ضایعات اعم از عادی و غیرعادی نیز باید با استفاده از گزارش معادل آحاد تکمیل شده انجام پذیرد. چنانچه ضایعات وجود داشته باشد، معادل آحاد تکمیل شده آن مرحله از رابطه زیر محاسبه می‌شود. (با فرض عدم وجود کالای در جریان ساخت ابتدای دوره):

$$\text{معادل آحاد تکمیل شده} = \left[\text{تعداد محصولات تکمیل شده طی دوره} + \left[\text{درصد تکمیل} \times \left[\text{موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره} \right] \right] \right. \\ \left. + \left[\text{درصد تکمیل} \times \left[\text{تعداد ضایعات غیر عادی} \right] \right] + \left[\text{درصد تکمیل} \times \left[\text{تعداد ضایعات عادی} \right] \right] \text{ در نقطه بازرسی}$$

۱-۲-۷- نقطه بازرسی: در مراحل مختلف تولیدی که دارای ضایعات عادی بوده و یا احتمال ایجاد ضایعات غیرعادی وجود دارد، از طرف مهندسی تولید، نقطه یا نقاطی که احتمال به وجود آمدن ضایعات در آنجا بیشتر است به عنوان نقطه بازرسی انتخاب می‌شود. در این صورت فرض بر این است که تمام ضایعات مرحله در آن نقطه یا نقاط به وجود می‌آید، البته باید توجه داشت که در تمام نقاط هر مرحله از تولید ضایعات به وجود می‌آید، ولی امکان محاسبه بهای تمام شده ضایعات در تمام این نقاط وجود ندارد. به همین دلیل نقطه یا نقاط بازرسی در هر مرحله از تولید انتخاب شده و فرض می‌شود تمام ضایعات در آن نقطه یا نقاط به وجود آمده است.

در واقع نقطه بازرسی به منظور مشخص نمودن این موضوع که محصولات در جریان ساخت در کدام نقطه از مرحله ضایع شده و از بین رفته‌اند انتخاب می‌گردد. زیرا نقطه ای که محصول در آنجا ضایع شده به لحاظ مواد اولیه، کارمستقیم و سربار ساخت، برای محاسبه بهای تمام شده ضایعات ملاک محاسبه خواهد بود.

جدول (۲-۷) گزارش معادل آحاد تکمیل شده مرحله‌ای از تولید است که دارای ضایعات عادی و ضایعات غیرعادی می‌باشد.

جدول ۲-۷- گزارش معادل آحاد تکمیل شده

جدول مقداری تولید	مواد اولیه	هزینه‌های تبدیل	
-۰-			تعداد موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
xxxx			تعداد محصولات اقدام به تولید
xxxx			
xxx	xxx	xxx	تعداد محصولات تکمیل شده و انتقال یافته
x	xx	xx	تعداد ضایعات عادی
x	xx	xx	تعداد ضایعات غیرعادی
x	xx	xx	تعداد موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
		xxxx	
xxx	xxxx		معادل آحاد تکمیل شده

مثال: اطلاعات مربوط به تولید محصول در شرکت تولیدی زیرین که دارای دو مرحله تولیدی یک و دو می‌باشد طی دوره مالی جاری به قرار زیر است:

تعداد مواد وارده به مرحله یک ۳۰,۰۰۰ واحد می‌باشد.

تعداد محصولات ساخته شده در مرحله یک ۱۷,۰۰۰ واحد می‌باشد که به مرحله دو منتقل شده است.

موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره در مرحله یک ۹,۰۰۰ واحد است که از نظر مواد ۱۰۰٪ تکمیل و از نظر هزینه‌های تبدیل ۷۰٪ تکمیل می‌باشد.

تعداد ضایعات عادی در مرحله یک ۳,۰۰۰ واحد و تعداد ضایعات غیرعادی مرحله یک ۱,۰۰۰ واحد است.

مواد اولیه در آغاز مرحله یک و دوبه محصول اضافه می‌شود ولی هزینه‌های تبدیل شامل کار مستقیم و سربار ساخت به صورت یکنواخت در سرتاسر مرحله به محصول اضافه می‌گردد.

نقطه بازرسی در مرحله یک در ۵۰٪ عملیات مرحله یک انتخاب شده است به عبارت دیگر ضایعات در نقطه‌ای که از نظر هزینه‌های تبدیل ۵۰٪ تکمیل می‌باشد شناسایی شده‌اند.

از محصولات انتقال یافته به مرحله دو تعداد ۱۲,۰۰۰ واحد تکمیل شده و به انبار کالای ساخته شده منتقل گردیده است. تعداد موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره مرحله دو ۲,۰۰۰ واحد می‌باشد که از نظر مواد اولیه ۱۰۰٪ و از نظر هزینه‌های تبدیل ۵۰٪ تکمیل می‌باشد.

بازرسی در مرحله دو در ۶۰٪ عملیات تولیدی مرحله تعیین شده است. تعداد ضایعات عادی مرحله دو ۲,۰۰۰ واحد و تعداد ضایعات غیرعادی مرحله دو ۱,۰۰۰ واحد می‌باشد. گزارش معادل آحاد تکمیل شده مراحل یک و دو به صورت زیر است.

گزارش معادل آحاد تکمیل شده مرحله یک			
هزینه‌های تبدیل	مواد اولیه	جدول مقداری تولید	
		-۰-	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
		۳۰,۰۰۰	تعداد محصولات اقدام به تولید طی دوره
		<u>۳۰,۰۰۰</u>	
۱۷,۰۰۰	۱۷,۰۰۰	۱۷,۰۰۰	تعداد محصولات تکمیل شده و انتقال یافته
$۹,۰۰۰ = ۱۷,۰۰۰ \times ۷۰\%$	۹,۰۰۰	۹,۰۰۰	تعداد موجودی پایان دوره
$۱۵,۰۰۰ = ۳,۰۰۰ \times ۵۰\%$	۳,۰۰۰	۳,۰۰۰	تعداد ضایعات عادی
$۵۰۰ = ۱,۰۰۰ \times ۵۰\%$	<u>۱,۰۰۰</u>	<u>۱,۰۰۰</u>	تعداد ضایعات غیرعادی
<u>۲۵,۳۰۰</u>	<u>۳۰,۰۰۰</u>	<u>۳۰,۰۰۰</u>	معادل آحاد تکمیل شده

گزارش معادل آحاد تکمیل شده مرحله دو			
هزینه‌های تبدیل	مواد اولیه	مواد انتقالی	جدول مقداری تولید
			-۰-
			تعداد موجودی اول دوره
			۱۷,۰۰۰
			<u>۱۷,۰۰۰</u>
۱۲,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	تعداد محصولات ساخته شده
$۱,۰۰۰ = ۲,۰۰۰ \times ۵۰\%$	۲,۰۰۰	۲,۰۰۰	تعداد موجودی پایان دوره
$۱۲,۰۰۰ = ۲,۰۰۰ \times ۶۰\%$	۲,۰۰۰	۲,۰۰۰	تعداد ضایعات عادی
$۶۰۰ = ۱,۰۰۰ \times ۶۰\%$	<u>۱,۰۰۰</u>	<u>۱,۰۰۰</u>	تعداد ضایعات غیرعادی
			<u>۱۷,۰۰۰</u>
<u>۱۴,۸۰۰</u>	<u>۱۷,۰۰۰</u>	<u>۱۷,۰۰۰</u>	معادل آحاد تکمیل شده

باتوجه به گزارش های معادل آحاد تکمیل شده مراحل یک و دوم مشخص می شود که ضایعات اعم از عادی و غیرعادی باید در محاسبه معادل آحاد تکمیل شده منظور گردد. زیرا همانطور که در قسمت های قبلی هم اشاره شد قسمتی از هزینه های انجام شده در هر مرحله از تولید به بهای تمام شده ضایعات اختصاص می یابد. با استفاده از گزارش معادل آحاد تکمیل شده می توان بهای تمام شده ضایعات را محاسبه نمود. البته نقطه بازرسی آخرین نقطه ای است که کالای در جریان ساخت هر مرحله در آن نقطه ضایع شده و از بین رفته است.

۲-۲-۲- بهای تمام شده ضایعات عادی: بهای تمام شده ضایعات عادی شامل مواد اولیه، کار مستقیم و سربار ساخت می باشد. که باید در گزارش هزینه تولید محاسبه شده سپس به بهای تمام شده محصولات ساخته شده اضافه گردیده و یا بین محصولات سالم سرشکن شود.

$$\text{هزینه تبدیل هر واحد کالا} = \text{معادل آحاد ضایعات عادی} + \text{هزینه مواد مستقیم هر واحد کالا} \times \text{تکمیل شده ضایعات عادی} = \text{بهای تمام شده ضایعات عادی از نظر تبدیل}$$

در خصوص محاسبه معادل آحاد تکمیل شده ضایعات عادی باید به نکات زیر توجه کرد:

الف) اگر مواد اولیه در آغاز مرحله به محصول اضافه شود، ضایعات اعم از عادی و غیرعادی از نظر مواد اولیه ۱۰۰٪ تکمیل می باشد.

ب) چون هزینه های تبدیل شامل کار مستقیم و سربار ساخت معمولاً به صورت یکنواخت در سرتاسر خط تولید به محصول اضافه می شود. ضایعات اعم از عادی و غیرعادی از نظر هزینه های تبدیل دارای درصد تکمیلی است که نقطه بازرسی در آنجا قرار دارد. زیرا ضایعات در نقطه بازرسی شناسایی شده اند.

تبصره:

همانطور که در قسمت (۲-۷-۷) اشاره شد بهای تمام شده ضایعات عادی باید به محصولات ساخته شده اضافه گردد و یا بین محصولات سالم سرشکن شود. این موضوع به شرایط زیر بستگی دارد.

اگر موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره از نقطه بازرسی عبور نکرده باشد، یعنی درصد تکمیل آن کمتر از نقطه بازرسی باشد، هیچ سهمی از بهای تمام شده ضایعات عادی به موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره داده نخواهد شد.

اگر درصد تکمیل موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره بانقطه بازرسی برابر باشد به این معناست که موجودی در جریان ساخت پایان دوره از نقطه بازرسی عبور نکرده در این صورت هم هیچ سهمی از بهای تمام شده ضایعات عادی به موجودی در جریان ساخت پایان دوره تعلق نمی گیرد. در مثال شرکت تولیدی زرین، موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره در مرحله دو از نظر مواد اولیه ۱۰۰٪ تکمیل است ولی از نظر هزینه های تبدیل ۵۰٪ تکمیل می باشد. نقطه بازرسی در این مرحله نیز در ۶۰٪ عملیات تولیدی قرار دارد. پس از بهای تمام شده ضایعات عادی سهمی نخواهد داشت. و بهای تمام شده ضایعات عادی مرحله دو تماماً به محصولات تکمیل شده اضافه می گردد.